Írta: Benedek Csaba
2016. szeptember 24. szombat, 12:28 - Módosítás: 2018. április 03. kedd, 19:35

Tájházak és helytörténeti gyűjtemények Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2.

A „kőtelki” iskolatörténeti gyűjtemény

Kőtelek Jász-Nagykun-Szolnok megyében, a Tisza jobb partján fekvő település. Nevét Keutelek alakban egy XIV. század második feléből származó oklevél említi először. Lakossága a történelem folyamán elsősorban mezőgazdasággal foglalkozott.

A településen két kiállítóhely is működik, egy tájház és egy iskolatörténeti gyűjtemény.

A *„kőtelki”* iskola története több mint két és fél évszázadra nyúlik vissza. A török kiűzése után újjá kellett szervezni a társadalmat és az egyházat, ekkor, 1736-ban találkozunk először a tanítói állás megnevezésével az egyházi jegyzőkönyvekben. Ezekben az időkben a *hittanon* kívül *olvasást és írást* tanítottak. Mária Terézia ideje alatt szabályozták az iskolai oktatást (1777 – I. Ratio Educationis), így az elsajátítandó ismeretanyag bővült a diákok számára. Bevezették a *számtant*, mely később a falusi gazdálkodásban is segítette az embereket, valamint *a becsületességre és családi házi ügyekkel való figyelmes törődésre* is oktatták a fiatalokat. A XIX. század elején kibővítették az ismeretanyagot a katolikus anyaszentegyház szertartásainak és a Szentírás történeteinek tanulmányozásával, az oltár körüli szolgálat (ministrálás) valamint egyházi énekek ismertetésével. Az Eötvös-féle népoktatási törvény (1868) nem változtatta meg alapjaiban az oktatást a településen, továbbra is felekezeti iskola maradt. A XIX-XX. század fordulóján ismét növelték a tantárgyak számát, beszéd- és értelemgyakorlatot, rajzolást, testgyakorlást, kézimunkát, földrajzot, gazdasági ismereteket, történelmet, polgári jogokat, természet- és vegytant vezettek be. A XX. század folyamán a két világháború és a kommunista diktatúra is hatást gyakorolt az oktatásra.

A tanítók fegyelmezési eszköze a verés volt, akár kézzel (pofon, fülhúzás, hajtépés), nádpálcával vagy más eszközzel (vonalzó, kulcscsomó). Gyakori volt a térdepeltetés is. Enyhébb esetben szamárpadba ültették a csintalan nebulókat.

A *„kőtelki”* iskolatörténeti gyűjtemény páratlan értéke, hogy alapítója, Boros Imre rendkívül jó időben kezdte el a tárgyi anyag begyűjtését. Számos okiratot, iskolai felszerelést (padok, könyvek, írószerek, tanulmányi értesítők) ma már rendkívül nehezen vagy egyáltalán nem lehetne a településen felkutatni és bemutatni. A tárlat külön érdekessége, hogy félretették a diákoktól óra alatt elkobzott játékokat, így olyan használati eszközöket is szemügyre vehetünk a XX. századból, melyeket ma már vagy szigorúan tilos iskolába vinni vagy kikoptak a gyermekvilágból (bicskák, csúzli, dobócsillag, játékkártyák, *„meztelen nős”* kártyanaptárak, Sandokan-pénztárca). A kiállítást úgy alakítottuk ki, mintha csak szünetre mentek volna ki a tanulók, s nemsokára visszaülve a padokba újra folytathatják a tanulást.

Az Iskolatörténeti Gyűjtemény a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában látogatható, címe: 5062, Kőtelek, Zrínyi út 3.

Irodalom:

Boros Imre: Adatok a kőtelki népoktatás 250 éves történetéhez, Szolnok, 1986

Boros Imre: 260 éves a kőtelki iskola, Kőtelek, 1996

Boros Imre-Varga Ferenc-Kardos Tamás: Kőtelek képekben, Kőtelek, 1991

Boros Imre: Állandó iskolatörténeti kiállítás a Kőtelki Általános Iskolában

Adatok Szolnok megye történetéből, (Tóth Tibor főszerk.), Kőtelek, I. kötet, Szolnok, 1980

http://www.kotelek.hu/513b.htm